

**Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7 szkoły podstawowej,  
spójne z Programem nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic**

| Wymagania na poszczególne oceny <sup>1</sup>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| konieczne<br>(ocena dopuszczająca)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | podstawowe<br>(ocena dostateczna)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | rozszerzające<br>(ocena dobra)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | dopełniające<br>(ocena bardzo dobra)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | wykraczające<br>(ocena celująca)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>1. Środowisko przyrodnicze Polski</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• podaje całkowitą powierzchnię Polski <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie</li> </ul> </li> <li>• wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen</i></li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>rzeźba polodowcowa (glacjalna)</i></li> <li>• wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski</li> <li>• wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie</li> <li>• wymienia główne rodzaje skał</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i></li> <li>• wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego</li> <li>• podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski</li> <li>• wymienia elementy klimatu</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>• opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy</li> <li>• odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje na mapie przebieg granic Polski</li> </ul> </li> <li>• omawia proces powstawania gór</li> <li>• wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce</li> <li>• wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce</li> <li>• omawia zlodowacenia na obszarze Polski</li> <li>• opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe</li> <li>• porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy</li> <li>• dokonuje podziału surowców mineralnych</li> <li>• podaje cechy klimatu Polski</li> <li>• podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej</li> <li>• opisuje wody powierzchniowe</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski</li> <li>• opisuje dzieje Ziemi</li> <li>• wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny</li> <li>• charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy</li> <li>• opisuje cechy różnych typów genetycznych gór</li> <li>• przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata</li> <li>• charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski</li> <li>• omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski</li> <li>• opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej</li> <li>• omawia warunki klimatyczne w Europie</li> <li>• charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce</li> <li>• omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce</li> <li>• odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość</li> <li>• opadów atmosferycznych z klimatogramów</li> <li>• wyjaśnia, jak powstają najważniejsze</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje jednostki geologiczne Polski</li> </ul> </li> <li>• wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze</li> <li>• przedstawia proces powstawania lodowców</li> <li>• wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski</li> <li>• przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski</li> <li>• rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski</li> <li>• podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce</li> <li>• opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski</li> <li>• opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce</li> <li>• omawia ważniejsze typy jezior w Polsce</li> <li>• analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy</li> <li>• wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski</li> </ul> </li> <li>• opisuje wpływ wydobywania surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze</li> <li>• wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę</li> <li>• ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce</li> <li>• omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce</li> <li>• wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego</li> <li>• ocenia przydatność przyrodniczą</li> </ul> |

<sup>1</sup> Szarym kolorem oznaczono dodatkowe wymagania edukacyjne.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>średnia dobowa temperatura powietrza</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce</li> <li>określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i></li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejkowate</i></li> <li>wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i></li> <li>wymienia przyczyny powodzi w Polsce</li> <li>określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego</li> <li>wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny</li> <li>omawia linię brzegową Bałtyku</li> <li>podaje główne cechy fizyczne Bałtyku</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe</i></li> <li>wymienia typy gleb w Polsce</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i></li> <li>wymienia różne rodzaje lasów w Polsce</li> <li>wymienia formy ochrony przyrody w Polsce</li> <li>wskazuje parki narodowe na mapie Polski</li> </ul> | <p>Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznaje typy ujść rzecznych</li> <li>opisuje zjawisko powodzi</li> <li>wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią</li> <li>wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych</li> <li>omawia wielkość i głębokość Bałtyku</li> <li>charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata</li> <li>opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku</li> <li>opisuje wybrane typy gleb w Polsce</li> <li>przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski</li> <li>omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski</li> <li>omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce</li> <li>podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu</li> <li>charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce</li> </ul> | <p>wiatry lokalne w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry</li> <li>opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry</li> <li>wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce</li> <li>określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników</li> <li>charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku</li> <li>omawia powstawanie gleby</li> <li>wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych</li> <li>omawia funkcje lasów</li> <li>omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce</li> <li>ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego</li> </ul> | <p>przeciwpowodziowej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki</li> <li>omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku</li> <li>omawia procesy i czynniki glebotwórcze</li> <li>opisuje typy lasów w Polsce</li> <li>opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski</li> </ul> | <p>i gospodarczą lasów w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego</li> <li>planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody</li> </ul> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń:

Uczeń:

Uczeń:

Uczeń:

Uczeń:

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>•wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską</li> <li>•wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice</li> <li>•wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny</i></li> <li>•wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie</li> <li>•wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i></li> <li>•odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych</li> <li>•wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i></li> <li>•wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce</li> <li>•wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i></li> <li>•wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i></li> <li>•wymienia przyczyny migracji wewnętrznych</li> <li>•odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski</li> <li>•wymienia główne skupiska Polonii</li> <li>•wymienia mniejszości narodowe w Polsce</li> <li>•wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe</li> <li>•wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i></li> <li>•odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich <ul style="list-style-type: none"> <li>• prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Europy i Polski po II wojnie światowej</li> <li>• omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018</li> <li>• omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce</li> <li>• omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw</li> <li>• wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku</li> </ul> </li> <li>•wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce</li> <li>•omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce</li> <li>•podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce</li> <li>•wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce</li> <li>•określa kierunki napływu imigrantów do Polski</li> <li>•wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności</li> <li>•charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce</li> <li>•podaje przyczyny bezrobocia w Polsce</li> <li>•porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych</li> <li>•podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce</li> <li>•podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. <ul style="list-style-type: none"> <li>• oblicza współczynnik przyrostu naturalnego</li> <li>• podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce</li> <li>• omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce</li> <li>• porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych</li> <li>• oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski</li> <li>• opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce</li> </ul> </li> <li>•opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy</li> <li>• omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce</li> </ul> </li> <li>•wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności</li> <li>•analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego</li> <li>• porównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach europejskich</li> <li>• określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach</li> <li>• porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich</li> <li>• charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•omawia podział administracyjny Polski <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy</li> <li>• omawia strukturę płci i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach europejskich na podstawie piramidy płci i wieku</li> <li>• omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski</li> </ul> </li> <li>•oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce</li> <li>• charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce</li> <li>•wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich</li> <li>• omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce</li> <li>• przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy</li> <li>• omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach</li> <li>• analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych</li> <li>• omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji</li> <li>•omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy</li> <li>•określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>•analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego</li> <li>• analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce</li> <li>• ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie</li> </ul> </li> <li>•ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich</li> <li>• omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce</li> <li>•analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej</li> </ul> </li> <li>•identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje z mapy różnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i></li> <li>• wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie</li> <li>• wymienia funkcje miast</li> <li>• odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy</li> <li>• wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich</li> <li>• wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady</li> <li>• wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną</li> <li>• omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce</li> <li>• porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy</li> <li>• analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce</li> <li>• omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy</li> </ul> |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

### 3. Rolnictwo i przemysł Polski

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia funkcje rolnictwa</li> <li>• wymienia przyrodnicze i pozapryrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce</li> <li>• wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i></li> <li>• wymienia główne uprawy w Polsce</li> <li>• wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i></li> <li>• wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce</li> <li>• wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich</li> <li>• dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy</li> <li>• wymienia funkcje przemysłu</li> <li>• wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce</li> <li>• prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce</li> <li>• przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce</li> <li>• prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce</li> <li>• wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce</li> <li>• przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce</li> <li>• wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce</li> <li>• omawia cechy polskiego przemysłu</li> <li>• wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski</li> <li>• omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim</li> <li>• lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłownicze, wodne i niekonwencjonalne</li> <li>• opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych</li> <li>• podaje przyczyny rozwoju energetyki</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju</li> <li>• charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce</li> <li>• przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy</li> <li>• prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce</li> <li>• przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju</li> <li>• opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce</li> <li>• omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem</li> <li>• prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce</li> <li>• charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce</li> <li>• porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy</li> <li>• porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy</li> <li>• omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej</li> <li>• analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu</li> <li>• opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej</li> <li>• omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce</li> <li>• wymienia korzyści płynące</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej</li> <li>• dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny</li> <li>• wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju</li> <li>• analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki</li> <li>• przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce</li> <li>• ustala na podstawie dostępnych źródeł, w których regionach w Polsce występuje największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego</li> </ul> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| i gospodarki rynkowej <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia źródła energii</li> <li>wymienia typy elektrowni</li> <li>wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce</li> <li>wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim</li> <li>wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie</li> <li>wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego</li> <li>podaje przyczyny kwaśnych opadów</li> </ul> | wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w polskich portach morskich</li> <li>omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim</li> <li>opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich</li> <li>opisuje strukturę połowów ryb w Polsce</li> <li>charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska</li> <li>wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych</li> </ul> | z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem</li> <li>określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce</li> <li>omawia rozwój przemysłu stocznioowego w Polsce</li> <li>analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych</li> <li>omawia skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego</li> </ul> |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

#### 4. Usługi w Polsce

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i></li> <li>wyróżnia rodzaje transportu w Polsce</li> <li>wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze</li> <li>wyróżnia rodzaje łączności</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i></li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i></li> <li>wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski</li> <li>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i></li> <li>wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie</li> <li>wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia zróżnicowanie usług w Polsce             <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce</li> <li>omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce</li> <li>omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce</li> <li>omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce</li> </ul> </li> <li>omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce</li> <li>omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych             <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym</li> </ul> </li> <li>wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego             <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia czynniki rozwoju turystyki</li> <li>wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na</li> </ul> </li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju             <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków</li> <li>omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski</li> <li>podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski</li> </ul> </li> <li>wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach</li> <li>wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych             <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce</li> <li>charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i></li> <li>charakteryzuje na przykładach</li> </ul> </li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce             <ul style="list-style-type: none"> <li>określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski</li> <li>prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego</li> <li>określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski</li> </ul> </li> <li>omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki</li> <li>ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki</li> <li>analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy</li> <li>ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski</li> <li>analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie</li> <li>określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój</li> </ul> | Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju</li> <li>identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta             <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej</li> </ul> </li> <li>ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy             <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski</li> </ul> </li> </ul> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | mapie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | walory turystyczne Polski<br>•wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski                                                                                                                                                                                                                                                                                             | turystyki na tych obszarach                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>5. Mój region i moja mała ojczyzna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Uczeń:<br>•wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i><br>• wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski<br>• wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony<br>• wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu<br>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i><br>• wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny<br>• przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie<br>• wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny | Uczeń:<br>•charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych<br>• rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania<br>• wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych<br>• określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym<br>• rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności | Uczeń:<br>•wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie<br>• analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu<br>• prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu<br>• prezentuje główne cechy gospodarki regionu<br>• opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny<br>• omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł | Uczeń:<br>•przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu<br>• prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej | Uczeń:<br>• projektuje na podstawie wyszukiwanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie<br>• wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego<br>• planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie<br>• projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności<br>•podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej |